

Opinió

TONI
SALA

escriptor

“De Tots Sants a Nadal, les set setmanes fosques de l'any. Es diu això, però és mentida”

Cent anys dels Banys de S'Agaró

El 1919 hi havia 45 casetes velles i atrotinades i oferien com a reclam audicions de sardanes

Vicenç Gandol i Josep Ensesa els van comprar i batejar el 1920 com a Baños de San Pol

CASETES HISTÒRIQUES

La família Ensesa, propietària de l'emblemàtic Hostal de La Gavina i del restaurant La Taverna del Mar, commemora el centenari dels Banys de S'Agaró amb un menú especial que ret homenatge a les casetes acolorides de la platja de Sant Pol. A la imatge, captada aquest estiu, nombrosos banyistes gaudeixen de la platja i el sol en un dels centres lúdics més coneguts de la Costa Brava. PERE CARRERAS

P 06

La vacuna antigrip, a les farmàcies

Les infermeres hi van unes hores al dia per vacunar els col·lectius de risc

P 07

Olot, cuina d'avantguarda i proximitat

El festival enogastronòmic Orígens se celebra aquest cap de setmana

TURISME

La platja de Sant Pol als anys 30, amb els Banys de S'Agaró a la dreta. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. ADOLF ZERKOWITZ

JOSEP PASTELLS
SANT FELIU DE GUÍXOLS

Molt abans del boom turístic dels anys 60 i 70, molt abans fins i tot que es popularitzés i adoptés internacionalment el nom de Costa Brava, proposat el 1908 per Ferran Agulló en un article periodístic, el fuster i enterramorts ganxó Vicenç Gandol i l'industrial fariner gironí Josep Ensesa Pujadas ja van intuir que la platja de Sant Pol era un lloc adequat per instal·lar-hi unes casetes de bany que es convertirien en l'eix d'un animat centre lúdic i social.

No eren del tot originals –el 1913 i el 1915 ja hi va haver uns intents fallits de crear uns banys a Sant Pol, i el 1916 Isidre Pijoan va aprofitar la granja que tenia arran de platja per instal·lar-hi barraques de fusta i un cobert per al bar–, però fins que Manel Bosch i altres socis van muntar al mateix indret 45 casetes de bany velles i atrotinades i les van inaugurar el 20 de juliol del 1919 amb una audició de sardanes, no va ser evident que la iniciativa podia reeixir.

Una bona oportunitat

Malgrat l'èxit del negoci, els propietaris van posar-lo a la venda i Gandol i Ensesa van veure-hi una bona

S'Agaró celebra el primer segle de vida dels Banys

El negoci, impulsat per Vicenç Gandol i Josep Ensesa, va tenir un èxit incontestable des del primer moment

oportunitat. El van comprar per 10.000 pessetes i, després d'una sèrie de reformes, el van inaugurar l'11 de juliol del 1920 amb el nom de Baños de San Pol. Hi havia una terrassa de fusta i, a cada costat, deu casetes de diferents colors. Gairebé cent anys després, la família Ensesa, propietària de l'Hostal de la Gavina i del restaurant La Taverna del Mar, ha decidit commemorar el centenari dels Banys de S'Agaró amb un menú especial que ret homenatge a les històriques casetes de

Celebració
La Taverna del Mar ha preparat una nova recepta amb llagosta i pollastre

la platja de Sant Pol. Romain Fornell, assessor gastronòmic de La Taverna del Mar, i Lluís Planas, xef del mateix establiment, han elaborat una proposta gastronòmica que, entre altres plats, conté una recepta de mar i muntanya amb llagosta i pollastre, esmentada per Josep Pla en alguna de les seves obres.

Un segle després de la inauguració dels Banys de S'Agaró, la imatge que il·lustra aquest tema –captada als anys 30 pel fotògraf austríac Adolf Zerkowitz, autor de les prime-

res postals de la ciutat de Barcelona– no té gaire res a veure amb la que es podria prendre actualment des del mateix punt, però les casetes encara hi són. O almenys hi són de l'1 de juny al 30 d'octubre, ja que durant la resta de l'any estan desmuntades. L'historiador Àngel Jiménez, autor el 1996 de la *Guia històrica de Castell d'Aro i S'Agaró*, recorda que l'estiu del 1923 Josep Ensesa va encomanar a l'arquitecte Rafael Masó la construcció de Senya Blanca, el primer xalet que es va aixecar al racó de Llevant de Sant Pol. L'atractiu d'aquesta platja va fer que el nombre d'estiuejants anés creixent: el 1924 es calcula que hi van anar uns 4.000 banyistes i sis anys després aquesta xifra ja s'havia multiplicat per deu.

Publicitat i ampliacions

A principis del 1929, es van ampliar les instal·lacions dels Banys –s'hi va afegir una cuina, una càmera frigorífica, més terrasses i un cobert d'obra per a les taules del bar– i es va iniciar la construcció del que seria el restaurant de la platja, dissenyat per l'arquitecte Rafael Masó. Aquell mateix any, Ensesa i Gubert van fer una gran inversió en publicitat per donar a conèixer S'Agaró a l'Exposició Universal de Barcelona. La gran

afluència de visitants va propiciar que el mateix 1929 s'iniciés la construcció de l'Hostal de la Gavina, també dissenyat per Rafael Masó. L'estiu del 1930 Josep Gaspart, futur fundador de la cadena hotelera Husa, va començar a encarregar-se del restaurant dels Banys. L'hivern del 1935 es va incendiar la terrassa del restaurant i, com que Masó havia mort uns mesos abans, va ser Francesc Folguera qui va projectar un edifici amb set arcades que donaven al mar. La nova Taverna del Mar es va inaugurar el 19 de juliol del 1936, coincidint per pura casualitat amb la Batalla de Barcelona, i va ser restaurada el 2014.

Espectacles ben diversos

L'èxit dels Banys de S'Agaró, que no es van batejar així –en castellà, esclar– fins al 1928, va ser incontestable. L'historiador Miquel Borrell ho descriu així al llibre *S'Agaró i Sant Pol. Les perles de la Costa Brava*, publicat el 2016: "Gandol i Ensesa oferien espectacles ben diversos per atraure el màxim possible de clients de tots els estaments i edats: cucanya, waterpolo, natació, futbol, sardanes, balls de nit, concursos d'agafar ànecs, aixecament de globus, combats de boxa, sessions de jazz al vespre i un desenfrenat ball a la ter-

rassa que acabarà quan els balladors diguin prou". La família Ensesa va contactar amb els autobusos de Sant Feliu que duïen la gent a Sant Pol, i més endavant van tirar endavant la seva pròpia flota de vehicles. A més, els Viatges Blaus, impulsats en col·laboració amb Transmediterrània, portaven vaixells de vapor a Sant Feliu, i un servei d'autocars de luxe recorria en dues hores i escaig la distància entre Barcelona i aquest racó del litoral gironí.

Esperit d'empresa

Els Banys i S'Agaró ja s'assemblaven més al que reclamava un barceloní anònim que amb prou feines deu anys abans, el 1918, escrivia al setmanari *L'Avi Muné* aquesta carta reproduïda per Borrell al seu llibre: "Sant Feliu està mort, tot va a pas de tortuga. Podent tenir uns banys magnífics a Sant Pol es limita a tenir un establiment de banys anacrònic a la desembocadura d'una riera que no s'ha distingit mai per neta i que el municipi té completament descuidada. Sant Pol comença a poblar-se de xalets i és un bell punt de la platja. A Sant Feliu no hi falta capital per intentar la construcció en aquest paratge d'un bell hotel i d'uns banys superbs. L'únic que hi falta és esperit d'empresa".

Gent que no sabia nedar i el galliner moralista esvalotat

L'afluència de visitants va provocar escenes insòlites

J.P.
SANT FELIU DE GUÍXOLS

Eren altres temps. La imatge que acompanya aquesta peça, captada el 1932 a la platja de S'Agaró per Alberto Maroto, llavors cap d'estadística a Girona, n'és una bona mostra. Deixant de banda els canvis en el paisatge, avui en dia és força improbable que, al pic de l'estiu, un grup de persones vagin completament vestides durant una excursió a la platja. El nen de sis anys que apareix al centre de la foto enlluernat pel sol és Julián Maroto, que va acabar convertint-se en metge digestòleg i actualment té 93 anys.

En aquella època hi havia molta gent que no sabia nedar; als Banys de S'Agaró era habitual veure-hi persones que entraven a l'aigua agafades d'una corda. No hi faltaven observadors que gaudien d'allò més contemplat els banyistes i es permetien comentaris que cent anys després ens semblarien inadequats o directament intolerables.

Venus i Afrodites

Vegem-ne un parell d'exemples recollits per Miquel Borrell al llibre *S'Agaró i Sant Pol. Les perles de la Costa Brava* i publicats al setmanari *L'Avi Muné*: "Quin estol de banyistes! Quins vestits de bany més inversemblants! Quines Venus i Afrodites! Es distingeix aquest any una senyoreta alta i prima; quin vestit més deliciosament fantàstic, esvalota el galliner moralista. [...] Va superbament escotada i el pantaló li ve tan arran de l'engonal... Quin bé de Déu de cuixes!"; "L'altre dia, al costat d'una banyista despampant, en sorgí una de curta i grassa que tenia les cames peludes com

Voyeurisme
Molta gent anava a la platja per observar els cossos de les banyistes

Rebel·lia
Alguns joves accedien nedant a la zona dels Banys per no pagar entrada

una cabra. A la nit vàrem somiar que ens empaitava un faune amb vestit de banyista!"

Records de joventut

El metge Pere Muñoz, especialista en angiologia i cirurgia vascular, va freqüentar els Banys de S'Agaró entre els set i els disset anys, quan la seva família tenia una casa llogada a Sant Pol. "Els banys ocupaven ben bé una tercera part de la platja. Hi havia estaques clavades i un filat que impedia que hi entréssim sense pagar. No ens deixaven passar, ens advertien que avisarien la Guàrdia Civil. De vegades hi arribàvem nedant; quan eres a dins els costava més identificar-te. Sobre tot hi anàvem a veure nenes maques", confessa amb un somriure. "El vigilant era un home gran amb el mostatxo blanc recargolat; semblava que anés a caçar lleons a l'Àfrica", bromeja Muñoz, que ara té 78 anys. També recorda que en aquella època gairebé no es veien dones amb biquini. "Alguna estrangera ensenyava els pits, però era excepcional. Recordo que moltes noies duïen volants al banyador i que algun home, com el dermatòleg Vila, duïa banyador de cos sencer". Muñoz encara no ha oblidat una vegada que, des de la barca de remes de la família, va poder escoltar el concert de Victòria dels Àngels a la Gavina.

Josep Lluís Lucero, esportista i professor d'educació física, és de la mateixa generació que Muñoz. De tant en tant, agafava el carrilet per anar a S'Agaró amb un grup d'amics. "Els Banys eren massa cars per a nosaltres i preferiem anar a l'altra banda de la platja, on podíem canviar-nos i menjar per pocs diners", explica.

Retrat de grup als Banys de S'Agaró el 1932. AJUNTAMENT DE GIRONA. CRDI. FONS ALBERTO MAROTO MIRÓ